

Andrei Claudiu Rus

**Recunoașterea și punerea în
executare în România a hotărârilor
pronunțate în Uniunea Europeană
prin care au fost aplicate pedepse
privative de libertate**

Editura
Stamangiu
2024

CUPRINS

ABREVIERI	XV
INTRODUCERE	1
PARTEA I. ELEMENTUL CENTRAL AL RECUNOAȘTERII	11
Capitolul I. Conceptul de pedeapsă	13
<i>Secțiunea 1. Teorii privind fundamentul pedepsei</i>	13
§1. Context	15
§2. Abordări moderne ale conceptului de pedeapsă	17
2.1. Teoriile retributive	20
2.2. Teoriile utilitare	21
2.3. Teoriile mixte	23
§3. Definierea pedepsei în doctrină	27
<i>Secțiunea a 2-a. Perspectiva istorică modernă</i>	35
§1. Codurile penale de la 1864	35
§2. Codul penal Carol al II-lea	39
§3. Codul penal de la 1969	44
§4. Codul penal din 2014	50
Capitolul al II-lea. Pedepse privative de libertate în Uniunea Europeană	54
<i>Secțiunea 1. Contextul normativ național</i>	55
<i>Secțiunea a 2-a. Contextul normativ european</i>	59
§1. Context	60
§2. Sisteme sancționatorii diferite de Codul penal român	61
2.1. Codul penal al Republicii Franceze	61
2.2. Codul penal al Belgiei	63
2.3. Codul penal al Marelui Ducat de Luxemburg	63
2.4. Codul penal al Republicii Italiene	65
2.5. Codul penal al Republicii Estonia	66
2.6. Codul penal al Republicii Lituania	67
2.7. Codul penal al Republicii Cehe	68

2.8. Codul penal al Republicii Slovacia	70
2.9. Codul penal al Greciei	71
2.10. Codul penal al Regatului Spaniei	72
§3. Sisteme sancționatorii similare Codului penal român	73
3.1. Codul penal al Republicii Austria	73
3.2. Codul penal al Republicii Bulgaria	73
3.3. Codul penal al Republicii Cipriote	74
3.4. Codul penal al Republicii Croația	75
3.5. Codul penal al Regatului Danemarcei	76
3.6. Codul penal al Republicii Finlanda	77
3.7. Codul penal al Republicii Letonia	77
3.8. Codul penal al Republicii Malta	78
3.9. Codul penal al Regatului Țărilor de Jos	78
3.10. Codul penal al Republicii Polonia	79
3.11. Codul penal al Republicii Slovenia și Codul penal al Regatului Suediei	79
3.12. Codul penal al Ungariei	79
3.13. Codul penal al Germaniei	79
3.14. Codul penal al Republicii Portugalia	80
Capitolul al III-lea. Pedepșa în jurisprudența instanțelor internaționale	82
<i>Secțiunea 1. Contextul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului</i>	82
§1. Context	83
§2. Criterii pentru definirea pedepsei	84
2.1. Considerații prealabile	84
2.2. Aplicarea ca urmare a unei condamnări pentru comiterea unei fapte penale	87
2.3. Calificarea sancțiunii în dreptul intern	90
2.4. Natura și scopul sancțiunii	91
2.5. Gravitatea sancțiunii	93
2.6. Proceduri asociate adoptării și executării sancțiunii	94
§3. Concluzii	97

<i>Secțiunea a 2-a. Contextul jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene</i>	98
Capitolul al IV-lea. Pedepsa – elementul central al recunoașterii din perspectiva Legii nr. 302/2004	106
<i>Secțiunea 1. Pedepse privative de libertate</i>	107
§1. Ipoteza unității de infracțiune	108
§2. Ipoteza pluralității de infracțiuni	109
2.1. Pedepsa rezultantă	114
2.2. Pedepsa unică	122
<i>Secțiunea a 2-a. Categoriile de sancțiuni sau dispoziții exceptate de la recunoaștere</i>	128
§1. Exceptarea dispozițiilor civile, pedepselor pecuniare, măsurilor asigurătorii sau cheltuielilor judiciare, precum și a oricăror dispoziții din hotărârea judecătorească străină, altele decât cele privind executarea pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori a măsurii privative de libertate	128
§2. Recunoașterea în vederea producerii altor efecte decât executarea în regim de detenție a pedepsei	131
2.1. Decizia-cadru 2008/675/JAI a Consiliului din 24 iulie 2008 privind luarea în considerare a condamnărilor în statele membre ale Uniunii Europene în cadrul unui nou proces penal	132
2.2. Înțelesul sintagmei „alte efecte decât executarea în regim de detenție”	134
2.3. Modalități de recunoaștere	139
Capitolul al V-lea. Executarea pedepselor în statele membre ale Uniunii Europene	147
<i>Secțiunea 1. Executarea pedepselor privative de libertate</i>	148
§1. Context național	148
1.1. Regimuri de executare a pedepselor	148
1.2. Transpunerea Regulilor penitenciare europene	151
1.3. Încercarea (eșuată) de compensare pentru condițiile de detenție	154

§2. Context european _____	156
2.1. Franța _____	157
2.2. Luxemburg _____	157
2.3. Italia _____	159
2.4. Slovacia _____	160
2.5. Germania _____	161
2.6. Portugalia _____	162
2.7. Spania _____	163
<i>Secțiunea a 2-a. Locurile de deținere în Uniunea Europeană și condițiile care trebuie îndeplinite</i> _____	164
§1. Context _____	165
§2. Principii derivate din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene _____	167
§3. Principii derivate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului _____	170
PARTEA A II-A. PROCEDURA RECUNOAȘTERII _____	187
Capitolul I. Cadrul normativ _____	187
<i>Secțiunea 1. Cadrul normativ european _____</i>	<i>187</i>
§1. Convenția europeană din 28 mai 1970 privind valoarea internațională a hotărârilor represive _____	188
§2. Convenția Consiliului Europei din 21 martie 1983 privind transferarea persoanelor condamnate _____	195
§3. Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană _____	201
§4. Concluzii _____	215
<i>Secțiunea a 2-a. Cadrul normativ național _____</i>	<i>218</i>
§1. Situația anterioară Legii nr. 302/2004 _____	218
1.1. Codul de procedură penală din 1968 _____	219
1.2. Legea nr. 756/2001 asupra transferării persoanelor condamnate în străinătate _____	221

§2. Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală _____	224
2.1. Elemente de noutate _____	225
2.2. Ipotezele de recunoaștere a hotărârilor străine _____	228
2.3. Cazul particular al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord _____	234
2.4. O „hartă” a reglementării _____	237
Capitolul al II-lea. Recunoașterea hotărârii străine _____	238
<i>Secțiunea 1. Condiții și motive de refuz _____</i>	<i>238</i>
§1. Condiții generale _____	239
§2. Condiții speciale _____	242
2.1. Hotărârea este definitivă și executorie _____	242
2.2. Dubla incriminare _____	245
2.2.1. O controversă privind incidența principiului legalității incriminării _____	245
2.2.2. Limitele condiției dublei incriminări _____	251
2.3. Persoana condamnată are cetățenie română sau trăiește în România și are o rezidență continuă și legală pe teritoriul României pentru o perioadă de cel puțin 5 ani și nu va pierde dreptul de ședere permanentă în România _____	265
2.4. Persoana condamnată a consimțit la executarea pedepsei în România. Excepții _____	275
2.5. Inexistența vreunui dintre motivele de nerecunoaștere și neexecutare _____	276
§3. Motive de nerecunoaștere și neexecutare _____	278
3.1. Motive obligatorii de nerecunoaștere _____	279
3.1.1. <i>Ne bis in idem</i> _____	279
3.1.2. Persoana a fost condamnată într-un alt stat pentru aceleași fapte penale, iar hotărârea judecătorească străină dată în acest stat a fost anterior recunoscută și pusă în executare pe teritoriul României _____	291

3.1.3. Persoana condamnată beneficiază în România de imunitate de jurisdicție penală _____	294
3.1.4. Pedepsa a fost aplicată unei persoane care nu răspunde penal potrivit legii penale române _____	295
3.1.5. Pedepsa reprezintă o măsură care constă în asistență psihiatrică sau medicală care nu poate fi executată în România sau, după caz, prevede un tratament medical sau terapeutic care nu poate fi supravegheat în România, în conformitate cu sistemul național juridic sau de sănătate _____	297
3.1.6. Potrivit legii penale române, a intervenit prescripția executării pedepsei _____	298
3.1.7. Persoana condamnată nu a fost prezentă personal la judecată. Excepții _____	302
3.1.7.1. Notificarea personală _____	309
3.1.7.2. Reprezentarea persoanei acuzate _____	312
3.1.7.3. Comunicarea hotărârii și neexercitarea unei căi de atac _____	313
3.1.8. Intervenirea amnistiei, grațierii, dezincriminării faptei, precum și a oricăror alte cazuri prevăzute de lege _____	321
3.2. Motive facultative de nerecunoaștere _____	323
<i>Secțiunea a 2-a. Etape procedurale și soluții</i> _____	326
§1. Inițierea procedurii _____	327
§2. Proceduri judiciare _____	333
2.1. Procedura premergătoare sesizării instanței _____	333
2.2. Procedura în fața instanței _____	336
2.2.1. Admiterea cererii de recunoaștere și dispunerea executării în România a pedepsei aplicate de instanța statului emitent _____	338

2.2.2. Admiterea cererii de recunoaștere a hotărârii străine și adaptarea pedepsei ce urmează a fi executată _____	339
2.2.3. Respingerea cererii de executare în România a hotărârii judecătorești transmise de statul emitent _____	352
§3. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în alte state membre ale Uniunii Europene, în cazul în care persoana condamnată se află în România _____	357
<i>Secțiunea a 3-a. Punerea în executare a pedepsei</i> _____	363
§1. Legea care guvernează executarea _____	363
§2. Punerea în executare _____	363
§3. Punerea în executare ca efect al unui mandat european de arestare _____	364
§4. Regula specialității _____	369
§5. Transferul persoanei condamnate _____	377
§6. Incidente privind executarea pedepsei privative de libertate _____	380
CONCLUZII _____	393
BIBLIOGRAFIE _____	417